

Úvod

Běžným ukazatelem, jenž se využívá k hodnocení výkonnosti ekonomiky, je hrubý domácí produkt. Odpovídá hodnotě zboží a služeb, která se v ekonomice za dané období vytvořila, ale také hodnotě, jež se z hlediska výdajů – tj. spotřeby, tvorby kapitálu a rozdílu mezi vývozem a dovozem – zrealizovala, a tím transformovala ve finanční prostředky. Dynamika hrubého domácího produktu v reálném vyjádření je důležitá pro určení, zda se ekonomika nachází na vzestupné fázi hospodářského cyklu, v konjunktuře, anebo jestli je na sestupné fázi, nebo dokonce v recesi. Hrubý domácí produkt je úzce spjat s hrubou přidanou hodnotou, která je „čistým“ ukazatelem výkonnosti ekonomiky. Zachycuje souhrnnou výkonnost odvětví a její vývoj – v očištění o cenové vlivy – tedy ukazuje, jak se odvětvím daří v průběhu času. I hrubá přidaná hodnota je při analýzách využívána běžně. Opomíjí se však další ukazatele. Mezi ty klíčové patří hrubý národní důchod a hrubý disponibilní důchod, které zohledňují přerozdělení finančních prostředků mezi domácí ekonomikou a zahraničím. Důležitý je ovšem i reálný hrubý domácí důchod, jehož dynamika bere v potaz – na rozdíl od reálného vývoje hrubého domácího produktu – i vývoj cen v zahraničním obchodě se zbožím a službami, a tedy dodatečné zisky nebo ztráty, které z tohoto vývoje plynou.

Cílem analýzy, jak už z názvu vyplývá, je zhodnotit výkonnost ekonomiky České republiky v širším kontextu. Konkrétně jde o rozbor dlouhodobých trendů vývoje ekonomiky, což z hlediska dostupných údajů znamená časové řady začínající ve většině případů v první polovině devadesátých let. Kromě této analýzy časových řad je věnován významný prostor i analýze teritoriální, to znamená mezinárodnímu srovnání, v němž je kladen důraz na porovnání vývoje v ČR s vývojem v jednotlivých zemích Evropské unie. I v tomto případě je rozbor omezen dostupností datových zdrojů, protože pouze ve výjimečných případech Eurostat disponuje sadou údajů za všechny země Unie.

Analýza je rozdělena do pěti dílčích kapitol. První dvě jsou věnovány standardním ukazatelům, to znamená hrubému domácímu produktu a hrubé přidané hodnotě. Navazuje hodnocení výkonnosti ekonomiky z hlediska hrubého národního důchodu, v jehož případě je akcentován hluboký deficit důchodů z vlastnictví, který je pro českou ekonomiku typický a plyne především z výrazně vyššího stavu přímých zahraničních investic nerezidentů v tuzemsku v porovnání se stavem přímých zahraničních investic domácích společností v zahraničí. Ve čtvrté kapitole je věnován prostor hrubému disponibilnímu důchodu, pátým a posledním ukazatelem výkonnosti ekonomiky, o němž tato analýza pojednává, je reálný hrubý domácí důchod.

